

В.А. Гросул, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Т. Мкртчян, проректор з наук. роб., д-р екон. наук (*Вірменський державний економічний університет, Єреван, Вірменія*)

С.О. Зубков, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ВПЛИВ ОСВІТИ НА РОЗВИТОК МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ОЦІНКА ЕКСПЕРТІВ

Молодіжне підприємництво сприяє вирішенню низки соціально-економічних проблем будь-якої держави. На розвиток молодіжного підприємництва чинять вплив багато чинників, серед яких визначальне місце посідає освіта.

Основною метою дослідження було визначення впливу чинників освіти на здійснення підприємницької діяльності в Україні з погляду експертів. Рівень експертизи підтверджено відповідністю експертів, які взяли участь в опитуванні, не менше, ніж двом із п'яти критеріїв: досвід у підприємницькій діяльності, управлінні бізнесом або розробки політики підприємницької діяльності не менше трьох років; освіту у сфері управління бізнесом або подібне; академічна дослідна діяльність протягом останніх п'яти років; міжнародний досвід у різних заходах, пов'язаних із підприємництвом; представник державних органів розвитку економіки, бізнесу або підприємництва. Основними індикаторами оцінки були політична та економічна стабільність у країні, безпека; державна підтримка молодіжного підприємництва; рівень бюрократії; наскільки легко почати свій бізнес (процедури, час, витрати); можливості отримання фінансування; законодавство, що підтримує підприємницьку діяльність; наскільки податки сприятливі для розвитку підприємництва; рівень корупції; державні інструменти підтримки; наскільки сприяє молодіжному підприємництву середовище в різних навчальних закладах; можливості обміну досвідом.

На рисунку подано оцінки індикаторів, що характеризують оцінки експертів сфери освіти на молодіжне підприємництво.

У розвитку молодіжного підприємництва, на думку експертів, найбільше значення мають можливості обміну досвідом. Цим індикатором експерти присвоїли найбільш високі бали: 7,71 з 10 можливих. Обмін підприємницьким досвідом експерти розцінюють як ефективну форму розвитку підприємницької активності, підвищення кваліфікації молодих підприємців. Цей аспект молодіжного підприємництва яскраво виражений. Обмін досвідом проходить у різноманітних формах: вебінари; науково-практичні

конференції; фестивалі; круглі столи; дискусії, побудовані за принципом діалогу; обміну правовими, методичними, науковими та інформаційними матеріалами; стажування тощо. У перспективі необхідно підвищити дієвість і результативність таких заходів.

Рис. Оцінка стану молодіжного підприємництва за окремими індикаторами

Середовище в різних навчальних закладах не сильно сприяє молодіжному підприємництву, про що свідчить середня оцінка 5,62 бала з 10 можливих. Система шкільної освіти мало уваги приділяє розвитку підприємницьких навичок, використанню різноманітних форм стимулювання підприємництва серед школярів, знайомству з реальною підприємницькою діяльністю, спілкування з підприємцями, обмежившись уроками економіки, правильного використання свого бюджету тощо. У сфері неформальної й безперервної освіти, хоча і зростає кількість освітніх семінарів, форумів із проблем підприємництва, онлайн-курсів, програм розвитку, але їхня результативність у більшості випадків не підтверджується реальними фактами. У закладах вищої освіти для молоді викладаються навчальні курси з підприємницької тематики; проводяться тренінги, стажування на підприємствах. Реалізуються численні спільні навчальні проекти з державними органами влади різних рівнів, з іноземною участю, за участю вітчизняних та іноземних підприємств. Великого поширення набули стартап центри, що сприяють самореалізації ініціативної молоді. Однак, прикладні проекти і стартапи в більшості випадків не доводяться до стадії реалізації, окрім технічної та IT-сфери.

Отже, експертами було відзначено основні недоліки у сфері освіти: слабе сприяння молодіжному підприємництву, низька результативність неформальної та безперервної освіти, прикладних навчальних проектів і стартапів.